

התכנית לחינוך רב לשוני – הבימה למחקר
The Multilingual Education Research Seminar

יום חמישי, 8/12/2016, 15:16-17:45, בניין שרת, חדר 309
Thursday, 8/12/2016, 4:15-5:45 pm, Sharett Building, Room 309

**פרקטיקות כתיבה, זהות קולקטיבית והנצחה לאומית: שילוב גישות
בניתוח שיח מבקרים באתר "גבעת התחמושת" במזרח ירושלים**

פרופ' חיים נוי
החוג ללימודי תיירות, המכללה האקדמית אשקלון

בהרצאה זו בכוונתי לעסוק בהיבטים פרגמטיים של טקסטים שכותבים מבקרים בממשקי תגובה במוזיאוני מורשת, ובהקשרים החברתיים, המוסדיים והחומריים של פעולות כתיבה אלה. אתמקד בטקסטים שכותבים מבקרים בספר המבקרים המצוי במוזיאון של אתר ההנצחה הלאומי "גבעת התחמושת" במזרח ירושלים. אם הזמן ירשה, אערוך גם השוואות לשיח מבקרים בשני מוזיאוני מורשת בארה"ב.

הכתיבה בספרי מבקרים מגלמת פעולה תגובתית ופומבית, ודרכה מבטאים המבקרים את התרשמויותיהם מהאתר ובאמצעותה הם משתתפים באופן אקטיבי בעיצוב הנרטיב ההנצחי. דרך ניתוח שיח המבקרים ניתן להבין כיצד הם מבינים את האתר, וכיצד את מבינים ומבצעים את תפקידם החברתי כמבקרים-משתתפים. במילים אחרות, השיח הוא אינדקסיקאלי לזהויות ולתפקידים של המבצעים אותו. ממשקי התגובה אותם אני חוקר הם פומביים, וברגע שהטקסט של המבקר/ת עולה על הכתב, הוא נעשה חלק מהתצוגה הפומבית של המוזיאון. פומביות זו (בעיקר בהקשר החזותי הדומיננטי המאפיין מוזיאונים) מעלה בדחיפות שאלה של ייצוג מבקרים וקהלים במרחב הציבורי: כיצד מוזיאונים, ומוסדות תקשורת מתווכחים אחרים, ממסגרים ומציגים את הרעיון של "הציבור" (public)?

מחקריי הנם רב-תחומיים, תוך שאני רואה מגדיר שיח מערכת של פעולות חברתיות המבוצעות בצורה פומבית. פעולות אלה קשורות בגוף המבצעים (embodied) ובסביבה החומרית-טכנולוגיות ובזמינויות התקשורתיות (communicative affordances) שהיא מציעה לייצור, הפצה, התקבלות והשתתפות של שיח. אין זה נכון בעיני לעסוק בניתוח שיח' ללא התייחסות מקדימה ורציתי לתנאים המאפשרים או מגבילים את ייצור והתקבלותו (מעין critical discourse/ethnography analysis). השיח בו אני עוסק הוא מתווך (mediated), שכן ספרי מבקרים וטכנולוגיות מתקדמות יותר של ייצוג ושיתוף מבקרים, מאפשרות לידלג' על פני זמן (ולעתים גם על פני מרחב), ועובדה זו משפיעה על השיח עצמו. עולה כאן בדחיפות שאלה של נמענות (addressivity): עם מי או אל מי מדברים/כותבים כאשר כותבים בממשקים אלה, וכיתד הם מגדירים את עצמם כמוענים?

בכוונתי להקדיש מקום נרחב לדיון בהיבטים ובשיקולים מתודולוגיים. אני דוגל בריבוי ובשילוב שיטות, ובפרט בשילוב של גישות האתנוגרפיות, הכלולות תצפית בתנאי ההפקה וההתקבלות של השיח, מכאן, עם גישות של ניתוח שיח ביקורתי, מכאן. עניינן של הגישות הראשונות – הוא אנשים, ואילו עניינן של הגישות האחרונות – הוא טקסטים. לאור זאת, אתאר את גישת האתנוגרפיה של התקשורת (Ethnography of Communication או EC של דל היימס, 1962, Hymes), ומה היו ההחלטות שהנחו אותי בשלושה מחקרים שונים מחינת בחירת האתר, הגישה אל חומרי המחקר, דגימת הקורפוס, עיבוד, קידוד ותמלול של חומרים טקסטואליים, ובסופו של דבר גם ניתוחם.

The lecture will be held in Hebrew

ההרצאה תינתן בעברית

Lecturers, researchers and students are invited.

- Blommaert, J. (2004). Writing as a Problem: African Grassroots Writing, Economies of Literacy, and Globalization. *Language in Society*, 33(5), 643-671.
- Haas, C. (1996). *Writing technology: studies on the materiality of literacy*. Mahwah, N.J.: L. Erlbaum Associates.
- Hull, M. S. (2012). *Government of Paper: The Materiality of Bureaucracy in Urban Pakistan*. Berkeley: University of California Press.
- Hymes, D. H. (1962). The ethnography of speaking. In T. Gladwin & W. Sturtevant (Eds.), *Anthropology and Human Behavior* (pp. 15-53). Washington, DC: Anthropological Society of Washington
- Noy, C. (2008). Writing ideology: Hybrid symbols in a commemorative visitor book in Israel. *Journal of Linguistic Anthropology*, 18(1), 62-81.
- Noy, C. (2015a). *Thank You for Dying for Our Country: Commemorative Texts and Performances in Jerusalem*. Oxford: Oxford University Press.
- Noy, C. (2015b). Writing in museums: Towards a rhetoric of participation. *Written Communication*, 32(2), 195-219.
- Noy, C. (in press-a). Ethnography of communication. In J. Matthes (Ed.), *The International Encyclopedia of Communication Research Methods*. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Noy, C. (in press-b). Participatory Media and Discourse in Heritage Museums: Co-constructing the Public Sphere? *Communication, Culture & Critique*.
- Noy, C. (in press-c). Participatory media new and old: Semiotics and affordances of museum media. *Critical Studies in Mass Communication*.